

קַיִלְפַּצְסֶק פָּאַלְקָסְפָּאַלְט

№ 174

Lódz, Wtorek, 28 lipca 1936

224-71, ulica Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06

14-טשר

יאַהֲרָגָנָן

סְתִּירָה תְּדִיגָּע מֵעַלְדּוֹנְגָּעָז פּוֹ בְּרִגְעָדָר-חַרְיָג אַרְז שְׁפָאַגְּרָעָז

גְּדוּזָמְקִיְּטָעָז פּוֹ דִּי אוּפְּשָׁטְנְדִּיגָּז. — פְּרוּזְמָרוֹן-לְטָגִיאָז האָם בעַקְוּמָעָז אֶבְּפָעָהָז צְוּ דַּרְשִׁיסְעָז דִּי גַּעֲפָנְגָּעָןָעָז. —

די מִילִּיז פּוֹ פָּאַלְקָס-פְּרָאַנְט אַפְּגָּשְׁטָלָעָט דַּעַם מַאוֹרָשׁ פּוֹ דִּי אוּפְּשָׁטְנְדִּיגָּז אוּפְּטָהָר הַוִּיפְּט-שְׁטָמָט

200 וְאַנְגָּן לְעַבְּנָס-מִימָּעָל פָּאַר מַאֲדָרִיה

מַאֲדָרִיה, 27 (ס. טעל.)

חוּנִינָת אַנְדְּשָׁרָהָרָה אָזָן אַנְגָּנָהָמָן מִיטָּהָרָשְׁפָּאַטָּן, הַוִּיפְּטָשְׁמָטָט 300 וְאַנְגָּן מִיטָּהָרָשְׁפָּאַטָּן, הַוִּיפְּטָשְׁמָטָט פָּאַלְקָס-אַוְלְעָנָסָא, פָּלְקָיְנָמָטָע אָזָן מַאֲדָרִיה.

אָנוֹנָעָר וְזָאָרָט

איַן טָאג פּוֹ נְאַצְיָאַנְאַלְעָז טְרוּיָאָר

דַּעַם הַיְּנִינְגָּעָן תְּשָׁעָה בָּאָבָּא אַיִּז גַּעֲפָרָאַכְּעָן

גַּעֲוָאָרָעָן דַּעַר סְאַדְיָאַנְאַלְעָרָמָעָר מַנְגָּבָּ קְלָן דִּי יְרָאָ

לְלִיְּמִינָעָרָעָן דַּדְעָן אַזְּגָּעָן צְבָּמָבָּיָעָן כְּחָלָמְעָבָּיָעָן. דַּעַר

קִיְּנְדִּלְכָּעָרָבָּחָ, וְאַזְּסָבָּשְׁוּעָטָבָּשְׁוּעָט שְׂוִין אַזְּזִיָּלָגָּבָּעָן

גַּעֲמָוָשָׁן נְבָאַגָּנָהָמָן אָזָן דִּי פְּרָעָמְשָׁטָמָן, הַאָתָּשׁ אַזְּקָעָז גַּעֲולָעָז

גַּעֲזָנְהָרָתָבָּזָיָעָז, בְּיַיְנָאַכָּט פָּאַלְקָיְנָמָטָעָז. בְּיַיְנָאַכָּט

הַאָתָּשׁ מַעְגָּבָּעָן קְלָן דִּי אַזְּאַזְּאַמְּעָטָבָּעָן, הַאָתָּשׁ אַזְּקָעָז גַּעֲולָעָז

בְּיַיְנָאַכָּט אַזְּקָעָז גַּעֲולָעָז. קְלָן דִּי יְרָאָ

דַּעַר מַזְּבָּעָז קְלָן דִּי אַזְּקָעָז גַּעֲולָעָז. קְלָן דִּי יְרָאָ

גַּעֲזָנְהָרָתָבָּזָיָעָז, בְּיַיְנָאַכָּט פָּאַלְקָיְנָמָטָעָז. בְּיַיְנָאַכָּט

הַאָתָּשׁ מַעְגָּבָּעָן קְלָן דִּי אַזְּקָעָז גַּעֲולָעָז. קְלָן דִּי יְרָאָ

וְעַלְעָלָעָז אַזְּקָעָז גַּעֲולָעָז. קְלָן דִּי יְרָאָ

בְּיַיְנָאַכָּט אַזְּקָעָז גַּעֲולָע

**דער בידגער-הרייך אוֹז שפאניעז
שילדער-ונגעו פּוֹז די גאַסעו-קאמפּעָז אַיז באָצעלאַבָּא**

ברא. עם אינו שׂוֹן במעט קִינְסָטָעַ ווען איר בעה
דרבי פֿאָרֶן שפיטאל. עץ קומע, און צ'י פֿאָרֶן
גבּהּ לאַלְאָסְעָן, אַהֲמָזָן קְרַיעָעַ שטְפָע זיך פֿאָרֶן
אַפְּטִילְלְגָעָן האַבָּן זיך אַגְּנְטְּבָדְגָעָן, חַצְבָּא זיך
נִישְׁתָּאָזְיָף דָּאָס שִׁיטְשִׁיבָּי, וואָס בעוֹווֹיָט. אַז דָּא אַיִן
נִישְׁתָּאָזְיָף דָּאָס שִׁיטְשִׁיבָּי, וואָס בעוֹווֹיָט. אַז דָּא אַיִן
דָּארַט בעהָאַלְעָן זיך נַאֲך אַיִס פֿיְנְדָלְכָעַ בחָחָת...
אַבְּפָר נִישְׁתָּאָזְיָף דָּאָס אַיִן דָּעַר עַיְקָה. דִי הוֹזֵט זָאָך אַיִן דִי
גַּעַגְעַע מִידְלָעַר אַן פֿאָרֶטִי צִיכְעָנָס פֿרְעָנָעָן אַיִן
יְווֹוָאַטָּע שְׁעָהָנָע אַוְיְטָאָס פֿעָרָבָאנְדִ מַאְטָעִיאָל אַפְּנָיָן
עַלְעַלְעַלְעַט אַפְּצִיקְעָן, יְנוּגָע בְּחוּסָמִים מִיצְקָעָן
רְבָּנְדוֹאַשְׁרִידָע קְעַפְעַט פֿעַרְלָאַזְעָן דָּאָס שְׁפִיטָאל —
אַרְבָּאָזְיָהָן, קְרַעְמָאָזְיָהָן, אַבְּפָר הַזְּוֹוָאָז מַעַל
עַן. קְיֻנָּעָר וַיְוִיסָּט נִישְׁתָּאָזְיָף זיך אַיִן
סְאָאַגְּאָסָא, מַאְדָּרָדִי, סְעוּוֹלָא. אַבְּפָר הַזְּוֹוָאָז מַעַל
דָּעַט לְמַשָּׁך סְכָדָר פֿן קְרַעְמָקְרִירִין, אַז גַּעַנְעָא
פֿרְאָנָקָה גַּעַתָּה אַיִף מַאְדָּדִי מִיטָּא אַרְמָעָעָן
אַרְטָמָן נַאֲרָשָׁוּעָן פֿאָרֶרֶתְּעָן שְׁעַרְעַוְאַגְּדָעָטָעָן.
הַגָּם עַס אַיִזְעָרָשָׁט דָּעַר זְוִוְּתְּפָרָטָאָגָן פֿן
רְגַבְעַר קְרִיבָּגָה אַיִיךְ דָּעַם אַיְנְדָרָק, אַז מְלָעָן
נִיבְשָׁת זיך אַן צְוָעָדוּעָהָנָעָן צְיָה דִי סְסְדִּידְגָּעָן שְׂיָה
קְרִילְעָן אַזְיָה דִי גָּאַסְעָן זְהָהָט מְפָנָאָלָץ מַעְהָרָמִידָה
נְדָרָה. בְּפַת דָּעַר בְּרִיגְדָּר קְרִיְוָג זְעַבְעָן דִי יְוָגְגָע שְׁפָאנָן
דִי פְּאָסִיסְטָעָן האַבָּעָן זיך בעהָאַלְעָן האַטְמָעָן גַּעַן
שְׁאָסָעָן אַיִף דָּעַר מִילִיךְ. אַבְּפָעָן נִישְׁתָּאָזְיָף דִי גַּאנְגָעָן
בְּעַלְעַלְעַרְגָּנָג אַיִזְמָסְכָמִיט דִי דָאָז גַּעַנְתְּעָדָע
רִישְׁתָּאָקְטָעָן, לְתִיפָּה בְּיִי אַסְילְרוּסָעָן עַס אַרְטָס
אַז אַיִקְרַעְגָּנָג.

לאגאע אין שפאניען און די מזרדייגע קאמפֿען, וויאס האבען זיך אפגעשטפלט און בארכעלאנא אויז'ן פֿאל-
געעדען אונן אונן. שילוחערט אַ קארויספֿאנדענט זיך זיין "ק. פ." אַ נאכעהזיבען 5 אַ זיינער פֿאָרטאָגְן.
עס האט זיך אַ נאכעהזיבען מיט, אַמְּאל וועהר און דאס זיך אַ נאכעהזיבען מיט, טיעַע טשטיינְאָק: אַיִינְן צָלָעוֹן נאך דער צוּוִיטער, טיעַע דעלטאנצְיִיעַס פֿון האָרְמָאנְטָעַן שְׂעָצָעַן. די אַיבְּרָנְשָׁאָר-
לענען אַיְבוֹאָזְיֶבְּרָט פֿון פֿעַנְסִיכְאָט האָבָעַן אַנגָעַ-
חוּבְּעַן ווי שְׂאָטְפְּנָס צוּ וואָנדְרָעַן אַיבְּרָד זיך קָאָרִ-
דִּידְאָדְעַן... וואָס? זוֹאָס? זוֹאָס? זוֹאָס? זוֹאָס? זוֹאָס? זוֹאָס?
האָט מען נאך גְּזַעְעָהן די לִיזְיָגָע, מְעַנְשָׁעַל-לְעַלְעַ-
שְׂעַרְשָׁלְאַקְעַנְדָּבָעָן, אַיִינְן אַפְּאָרִיט מִינְטוֹן אָרוּם
האָבָעַן זיך אַנְגְּגָעַזְיֶבְּעַן די עֲרַשְׁתָּעַ רְעַדְעַס דְּרוּכְּיַ-
דָּאָדָּאָ, שְׂעַרְדָּוְנוֹגְּעַן צוּ שְׂעַרְהָלְטָעַן זיך רְזָהְיָ-
אוֹן אַפְּצָחַתְּתִיעַ, קָאַלְטָבְּלָשׂ, די מְאַכְּתָבְּגָנִיט זיך
זְעַרְבָּגְּבָגְּ, הָגָם אַיְנוֹגָעַ פֿאָלְקָעַן האָבָעַן אַיִן אַפְּרָ-
בְּרַעְכְּפִירְישָׁע כוֹונה שְׂעַרְלָאַזְעַן די קָאָוְרָמְעָס, בּוּם,
בְּפִתְּחָ, בּוּם — די דְּעַטְּאַנְצְּיִיעַס פֿון די האָרְמָאנְטָעַן
שְׂאָסָס האָבָעַן זיך אַסְדָּר גְּזַעְעָלָם.

ארץ כריעם ארץ-ישראל (בילדער) פישל הארנאוויס

בזועהען פון וויטמן, דאס איז גוונן לכבור איזטן
א קאנטאייז. מיר האבען געגענדיגט די איביטן און געגעגען
לענגןאיס דעם ואדי — דאס איז א נידעבן וואַז-
ען דער דעגנצעט ציחת ערד אָפֶּס דאס וואַסעד פֵּז
דער גאנצעט בעגנעד און קערואנדעלט זיין אָרְזְבָּעַט
טיכען, דארט האבען מיר גוטראפען אָרְזְבָּעַט
בערטען אָזִיף אַיְזָעַלַּע. נאָז אָקְהַצְעַט בענרטען
דערכילט ער אונין פָּאלַּג. כאָזְקָטָעַרְיסְּתָשׁ מישע
מייט אָסֶּפֶּס אַיהֲרָעַן צְדָקָה אָסֶּפֶּס אָזֶּפֶּס
בעגנעד געוואַיגט אַבְּאַרְאָפָּעַר, האָט זִרְעַן זִין
פָּעַרְבָּלְסָט זַבְּעַן וְלִקְעַן אַיְזָאִיסְגָּעַוְאַגְּדָעַט
סִירְעַן. ער האָט אַגְּבָּהָיְבָּעַן צָרְפָּרְדִּינְעַן אָה
שפָּאָרְעַן אַיְזָה גְּקָוְוִיכְט אַוְוִיב. יְצָצָם האָפָּעַ
זַיְיָ גַּעֲרִיבִּיט אַז צְווִי. קָנוֹן דִּי אַפְּגָעָשְׂפָּרְטָעַן גַּעַל
הָאָט ער גַּעֲקִוִּיכְט אַצְוִוִּים וְוִוִּיבָּ. אַז אַיהֲרָעַן גַּעַל
אוֹזָעַק ער האָט גַּעַחַט אַצְעַן וְוִוִּיבָּ. אַז גַּעַל
אַסְחַמְּסָה קִינְדָּעַר מִיט אַגְּרוֹנָס רִיכְקָוִוָּת
אַז אַזְוָן גַּעַוְאָרָעַן דער פָּטָרְאִיךְרָה פָּוֹן אַיְזָעַנְזָן
קלְיָין שְׁבָטָל אָזִיף דער עַלְמָעַן אָז ער בְּלִיבָּ
גַּעַוְאָרָעַן. ער האָט זִיךְרְבָּהָלָט סַוְּגַּר האָט עַ
צְוָוָאָמְעָנְגָּרְוִיכְעַן דִּי קִינְדָּעַר אָזְנָן וְאַגְּרָעַן זַיְיָ
קִינְדָּעַר! מִינְיָעַ אַיהֲרָעַן עַנְדְּגָעַן זִיךְרָה, אַזְוִי אָז דָעַ
וְוִילְעַן פָּוֹן אַלְאָ. סַע אָזְוָן גַּעַקְוָמָעָן מִין צִיְּמָה צ
שְׁתָאָרְבָּעַן, אַזְוָן שְׁתָאָרְבָּעַן וְלִיל אַזְדָּבָּט וְאַז אַז
בֵּין גַּעֲבִירָעַן, פָּלְילָאָגָן אַזְוָן אַיְיךְ, נְרָאָת אַז
צָבָן בְּרַעֲנָגָט מִיר דָארְט אָזְמָן קִינְדָּעַר אַזְמָן הַיְמָאָטָסָרָט
דָארְט וְעַל אַזְיָה שְׁתָאָרְבָּעַן דָלְבָּהָגָן.
דִּי קִינְדָּעַר האָבען צְאָמָעָנְגָּשְׂפָּטָלט אַז קָאָ
לְאָוֹן מִיט גַּעֲצְלָטָעַן, מִיטְגָּנוֹמָעַן וְוָאָסָעַר אַז
עַסְעָן. אַזְוָן אוֹ מִעְן רִיחָרָת זִיךְרָן אַזְוִי, דָוִיעַ
אַבְּיָסָעַל, גַּאֲבָעַר מִעְן קִומָּת, אַזְוִי אַזְוִי זַעַמְעַן זַיְיָ
גַּעַקְוָמָעָן בֵּין צָרָט דָעַם זַעַמְעַן אַזְוָן וְאַזְוִי, הַ
הָאָט זִיךְרְבָּהָלָט אַזְוָן אַגְּבָּהָיְבָּעַן אַרְאָבָּלָאָעַן אַזְוָן
זַיְיָ דָעַר בְּלִינְדָּעַר טָאטָע אַיסְגָּעְזָיְגָן אַזְוָן
גַּאנְצָעַר לְעָגָן אַזְיָן קַעְמָעַל. סְדָעָגָט אַיְיךְ
עַלְטָסְטָר זַוְּהָן: "סָאָטָע זַוְּהָן וְאָסָמָכָטוֹ דָאָס
עַנְמָטְפָּרָט דָעַר טָאטָע... דָא אַזְוָן דָעַר וְאָזְבָּעַן
וְעַגְעַן דָאָרָק פָּוֹן בְּיַדְעַן וְוִיטָעַן גַּרְזִיסָּעַ בְּוּמָעַן
אַזְוָן צְוִוְיָגָעַן קָנוּנָן מִיד דָאָרָק דִּי צְוִוְיָגָעַן שָׁאָלָעָן
עַנְטָפָרָט דָעַר זַוְּהָן אָז אָרוֹם וְאַזְוִי אַזְוָן קִינְדָּעַר
אַזְוָן בְּזַיְמָה:
בְּעַרְגָּעָחוֹרָט אַפְּאָרָמָל, נִישְׁטָא קִיּוֹן בְּזַיְם,
קִיּוֹן בְּזַיְם! אָלְלָה בְּזַיְמָעַן אַזְגָּעָהָאָקָט!! אַזְוָן זַאָזָן
מִיט אַזְבָּרָאָכְעָנָן שְׁתִּימָע: "קִינְדָּעַר דָרְחָתָה
מִיר אַזְחָרָעַן צְוִירָק, אָקְהָלָן וְאָסָהָט נִישְׁטָמָע
שְׁנַאֲגָהָן צָרָת שְׁנַאֲגָהָן אַיהֲרָעַ בְּזַיְמָה, הָאָז אַזְיָן
הָעַרְתָּמִין קִינְדָּעַר זַיְיָ וְיַיְן, אַזְוָן דָעַר הַיְמָאָט אַזְוָן
מִין הַיְמָאָט.
דָעַר קָרָאָרָהָן הָאָט אַמְגָעָקָהָרָת אָזְנָבָן לְאָבוֹגָה
עַרְשָׂוֹןְדָעַן אַזְוָן דָעַר וְוִוִּיקְיָה.

עדפאלגען פונ דער פרא-דייטשער פראפאנגאנדע אין ענגלאנן

באר האלבער נאכט איז נאכט נישט צו שפיט דארפער
מייד פאר יעדר צו פריריו שליטען אַפְּרִינְדְּשָׁאָטְס מיט
דייטשלאנד. אַבְּרָע גַּעֲנָדָאָלָהָאָמְלִיטָאָן אַיז שְׂוִין אַ
זְׂקָן 50 80 יָהָר אָן מֵעַן קְפָן זְיךָ זְיַין מִינְגָּנֶג
עַרְקְלָעָרָעָן
דאַז קְפָן אַבְּרָע גַּיְשָׁט גַּעֲזָאָט וּוּעַדְעָן מַעֲגָעָן
לְאַרְד לְאַתְּהָאָן, וּעְלְכָעָן הָאָט. מִיט אַפְּרָע
טָאגְ פְּרִיהָעָן גַּעֲהָלָטָעָן אַפְּרִינְדְּשָׁאָטְס מִיט דִּין
דַּעַר נַזְּיוֹנוֹנְדִּיקְיָהָס קְפָן אַפְּרִינְדְּשָׁאָטְס מִיט דִּין
טְשָׁלָגָנְדָא אַזָּא שְׁפָלְלִינְגָא אַיז דַּעַר וּוּלְטָן, מַואָט
בְּעַתְּפָרֶט אַהֲרָהָה, וּוּעַגְעָן דַּעַר נַזְּיוֹנוֹנְדִּיקְיָהָס
דַּעַר רְעוּיוֹןָעָן קְפָן סְטָאָטוֹס קְפָן דַּעַר לִיבָּעָן אַן אַפְּ
קְעָן "הָאָם גְּבָעָס קְפָן דַּי שְׁטָרָאָס סְאָנְקְיָעָס".
דִּיטְשָׁע גַּעֲזָלְשָׁאָטְס לְכֻבָּד דִּים נַעֲצָנָאָלָהָאָצְּיָא
לִיטְשָׁע 5 רְשָׁת קְפָן מְרִישָׁוֹנִיגָא דְּאַרְגָּנִיזָטָאָרָעָן
קְפָן בָּאָקָעָן הָאָבָעָן אַוְסְגָּעָק, יְבָעָן דִּעַם 14. יוֹלִיל,
דִּעַם טָאגְ קְפָן דִּעַם פְּרָאָגָזְזִוְיָהָעָן נַעֲזָנָאָלָעָן יְומָם
טוֹב, צְהָדָע דָּאוּגָעָד מַאֲנִיקָעָטָאָצְּיָע וּן-בָּעָ אַיִּזְעָ
גְּלִיכְצִיְּמִיבָּגָעָוּן אַרְפָּוּעָיָעָן קְפָן דַּי פְּרָאָגְדִּימְפָּעָן
כְּחָותָ אַין עַנְגָּלָאנְד.

באותם ימי נתקל בפראג בפקידות מושב צבאי. ב-1945, עם כיבוש צ'כוסלובקיה על ידי הצבא הסובייטי, נסגרה תרבות ופראג הפכה למרכז תרבותי חשוב. ב-1948, עם הקמת הרפובליקה הסוציאליסטית הצ'כוסלובקית, נסגרו כל ספריות ומוזיאונים, ופראג הפכה למרכז תרבותי חשוב. ב-1948, עם הקמת הרפובליקה הסוציאליסטית הצ'כוסלובקית, נסגרו כל ספריות ומוזיאונים, ופראג הפכה למרכז תרבותי חשוב.

האנדרטאות של אוזן האנדולען

יבטער האנדלאונגען צוריישען פארשטעה ערד פון דער
יודישער אגעגץ אוף דער פּוַיְלִישָׁעֶר רַעֲגִירָונְג
וועגען רַעֲגִילִידָעָן די דָעָוֵיזָעָן-בְּעַנְרַעַנְצָוֹנָג פָּאָר עַזְלִים

(א) זו מר שדרו יחשען זיך, אוין די לאצטער וואטרט דאס אפֿשאָטען מיט דער אַרְטֶמִן זַיְצָעָד פּוֹן פּוֹלִישׁ
אגן פְּאַזְּחַקְּסֻמוֹן שׁוֹעַטְרַעֲכָעַן צוֹוַישָׁעַן די אַפְּשָׁטָעַן לְבִּי. די שְׁמַגְּהַרְנַטְמָן קַיּוֹן אַרְץֵ יִשְׂרָאֵל, אוין
סַחֲרוֹת אַוְתֵּד די אַוְיְבָנְדָעַרְמַהְנַטְמָן מַעַרְךָ.
עד פּוֹן דַּעַר וּדְיִשְׁעָר אַגְּנָעַן מִיטָּן די אַמְּסַטְּפַנְדָּרָעַ רַעַר פְּרַאַקְטִיס אַפְּנַשְׁמַלְטָק דַּעַם נַגְּנַצְעָן דַּעַוְוָעָן
סְׁיוֹחָנְגָם אַסְּקַטְאָרָעַן וּוּגְגָעַן רַעַטְלִירָעַן די פְּגָאנָע אַפְּגָאנָע.
עַקְּנָאנָמִישָׁעַר הַנְּהָרָה אוֹן נַעֲמֵילִיךְ אַוְתֵּפָר דַּעַר מַעַן
! דַּעַוְוָעָן פְּעַמְּחַעְנְצָהָגָעָן פָּאָר די יַדְיִשְׁעָע עַמִּיד
די פְּאַרְשָׁוֹחָאָד פּוֹן דַּעַר וּדְיִשְׁעָר אַגְּנָעַן דַּוְקָעָן
לְבִּקְיָוָת בְּעַרְיוֹנוֹנָד אַוְיְסָצְבָּרְיָוָתְרָעָן דַּעַם שְׁקָעָן
אַגְּנָעַן די פְּאַרְשָׁלָאָגָעָן, גַּעַשְׁתְּצִים אַהֲרָן קְלִיְוִינְג, בָּאַרְטָמְטָן
אַחֲרִים די יִשְׂרָאֵל אַהֲן די מַעַד פּוֹן נַאֲחָנָן.
עַדְבָּהִי לְעַגְעָן זַיְהָאָרְדָּי רַעַמְלָהָגָם פְּאַקְּטָהָרָעָן אַוְתֵּם
מַעַן מַוְתָּה. תַּחַת די בְּעַרְבָּכָהָגָעָן פּוֹן די פְּאַרְשָׁטָהָז
די האַזְּנָגָע פְּרָהָגָע אַיִן הַשְּׁרָאָכְטָמְלִיכָּרָט. פּוֹן
צְוַרְבִּיטְשָׁעָן דַּעַם פּוֹלוֹוִישָׁעָן עַקְּסְפָּאָזָט קַיּוֹן אַזִּיז, פּוֹן דַּעַר זַוְּשָׁשְׁעָר
זַוְּשָׁשְׁעָר אַזְּצִינְגָּר די עַמְּדָה. יִשְׂרָאֵל אַזְּזָלָה לְעַנְהָרָה פּוֹן נַאֲחָנָטָן מַוְתָּה דַּוְדָר,
עַקְּסְפָּאָזָט נַוְתָּחָן קַיּוֹן גַּעַתְרִיגְשָׁר אַזְּזָלָה אַזְּזָלָה
אַצְּזִיעָן קַיּוֹן אַרְדְּזִישְׁרָאֵל, פּוֹן דַּעַר אַנְחָרְשָׁר זַיְהָאָרְדָּי, שְׁאַפְּגָעָן
כְּבָרְיַעַתְנָדָעָהָשָׁרָת וּוּגְעָן.

**האמפ צוישען פראד-צענטען אוון אפנעהמער
אויפ'ז לאדזער טעקסטיל-מאַרְק**

(אנ) ווי לגן אוייך דער פארמעלער טענטטיל שטיטויט אוייך דער פארמעלונג פון דו שטעלונג פון דו פראזיזיאנעלען סוחרי זימער אונטערן צייכען פון קאמפ צווישען פראחד נגע שרטטיט דאס אויב זוי וועלען פון דו רעטהילערט. די פשאנאנגען וואָענטען און די אפנעםשר אדרום די ניען פֿרִיזַען מען בעקמּען העכערע פֿרִיזַען וועלען זיךומען טֿאַזְוִיסַע צָהָל סוחרים, זוי האָבּוֹן די סְאַמְּלִיקָאִים, וואָם ענטשטּהאָן דְּרֶפֶּהוֹן. די פֿרִיזַען צָהָל וועט די סְחָוָה צָדֵךְ גַּעֲקוּסַטְ פֿרִיזַע אַדְטְּקָלָן, וְאַחֲדִישָׁנְדָךְ וְעוֹשֵׂה, סוחרים וועגען מספּוֹם אֹוִיהָ די ניען פֿרִיזַען רִישְׁתְּגָשְׁבָּעָן וועידען די פֿרִיזַען צָהָל. דְּשָׁרְבָּעָר וְעוֹזִי אַינְן דְּשָׁרָר גַּחֲנַטְסָטוּר וְוואָז שְׁוִין מְאַכְּלָן קְנוּוֹיָן בעידיגָג, אָז זוי זאלען בעקמּוֹן פְּלָדְרִוִּיט. עַמְּ לעַן נְאַקְעָד די פֿרִיזַען צָהָל שְׁלִיסַען אַזְעַלְעַס טְרָאנְגִּי די אַוְטְּסִיזְוּטָטָעָט פִּון די אַוְטְּאַצְּעָן אַיְפְּגַּן סְאַרְאַנְדָּט וְזִיד אַין דְּשָׁם, אָז אַין דָּרָר הַעֲמָרָת וְוּרָעָן, אָז פָּאָר מָזְמוֹן וְעַרְבָּעָן אַוְתְּשָׁלִיסְלִיךְ פִּון חָדֵר נְאַכְּבָוּגָן פִּון זָאת מְוִתְּאַקְעִיעָן גַּנְסְטָג פָּאָר זַיִּינְ, נִישְׁטְ סְפָּעָלָגָן עַקְבָּוּטָמָן צָהָהָר אָז בּוֹנְגְּשָׁעָר פֿרִיזַען.

דאל-אר-חוּבוֹת אֶוד הַיְפָאַטְעָקוֹז
וַיַּכְתִּיגֵּעַ אֲוֹרְטִילִיעַ פּוֹז הַעֲכַסְטוֹז גַּעֲרִיכַת

בישראלבו וווערט קלאָר, ווי איזו מען דאָריך נאלְדַּאֲלָרְעָן. (אַחֲתִייל פּוֹן העכטמען געריכט זֶה מַאֲגָּו, וְזֶה דַּעֲרָה חָוב אֵינוֹ גַּעֲמָכָט גַּעֲוָעָרָעָן, אֵין
נַּאֲלְדַּקְּאַזְׁוּעַן, וְזֶה אֵינוֹ נִישְׁתְּנוּתָן) (אַוגְּסְּטִיבְּסָטְן). דַּי אַזְּגָּעָל קָלָרְקִיּוֹת בְּרַעֲנָגָן אַלְיִין דִּי
בְּוֹן העכטמען געריכט זֶה מַאֲגָּו, וְזֶה דַּעֲרָה קָלָרְקִיּוֹת בְּרַעֲנָגָן אַלְיִין דִּי
וּוּרְטִוְוִילְעָן פּוֹן דִּי העכטמען געריכטן.)

(2) אַפְּטוֹרְנִישָׂא אֵין אַפְּמָאָד, אַדְעָר אָוָפָן ווּשְׁ
עַם זֶה מַעְן פְּרַחְתָּן פִּילְשְׁרְלִי אַוְנִים פּוֹן נַאֲלָדָּלְעָן צָלָאָלְעָן אֵין פּוֹיְלָעָן אַדְלָאַרְחִיבְּסָטְן
עַוּוֹרְעַנְיִישָׂן אַוְף דַּי הַאֲלָאַרְחִיבְּסָטְן. יַעֲדָר סָדָרְטָן נַאֲלְדַּאֲלָדָּלְעָן
צָעַצְּאַהְלָעָן כִּימְטָעַפְּטַקְּטוּעַ דַּאֲלָרְעָן אַדְעָר אֵין פּוֹן
עַוּוֹרְעַנְיִישָׂן הָאת גַּעֲמוֹת בְּשַׁוְּנְדָּשׁ שְׁוֹבָן פּוֹן נַאֲלָדָּלְעָן אֵין טָגָן
צָאָהָל לוֹמָן בְּאַקְטִיְּשָׁן קָרָס פּוֹן נַאֲלָדָּלְעָן אַדְעָר ווּקְדָּשָׁן
כְּתָם, אֵין דִּי צָעַתְּדָּלְגָּנָּעָר אַוְרְטִיְּלָעָן גִּיבָּעָן אַנְעָדָלְעָן צָאָהָל
וּוּעַם אֵין גַּעֲזָעָן בְּיָוָם שְׁרַטְּיִילְעָן מִיטָּפְּרִידְאַלְעָרָעָן מִיטָּפְּרִידְאַלְעָרָעָן
גַּיְשָׂת נַיְלָטִיג. (אַחֲתִייל זֶה מַעְן 97 פּוֹן יַאֲחָר 1936
יעַם עַנְטְּפָעָר אַוְף דַּי אַלְעָרְלִי סָאָרְטָעָן בְּוּוֹאָרָעָן לְלִיכְטָמָעָן דַּעֲם קָרָס דַּיְשָׁחָנָעָן פּוֹן דַּאֲלָדָּלְעָן
שָׁעָן.)

קוֹסָס אֵין פְּאַפְּדָר צָוָם נַאֲלְדַּאֲלָדָּלְעָן קָרָס אֵין טָגָן
מִיר בְּרַעֲנָגָן דָּא אַרְיָה גַּיְשָׂת צָאָהָלְעָן פּוֹן דִּי
בְּכַבְּשָׁטָע גַּרְיְיכְטָעָן ווּשְׁעָן נַאֲלְדַּאֲלָרְעָן חָובָות: נַאֲלְדַּקְּאַלְעָרְעָן
אַזְּוִי וּוּאַמְּשִׁיקָּא הָאת מִיטָּן גַּעֲזָעָן פּוֹן 5. בְּוּוֹאָרָעָנִישָׂא
מִינָּס צָו 8,85 וּל. פְּאַרְיָעָן דַּאֲלָאָלָדָּלְעָן, דְּשָׁרְבִּי
קִיּוֹן נַאֲלְדַּקְּאַלְעָרְעָן מִיטָּפְּרִידְאַלְעָרָעָן זֶה מַיִת
גַּיְשָׂת נַיְלָטִיג. (אוֹתָן
זֶה מַעְן 94 פּוֹן יַאֲחָר 1986.)

דַּעֲרָה קָלָרְקִיּוֹת נַאֲלְדַּאֲלָדָּלְעָן דַּעֲמָכָבָעָן אַוְן סְלָאָזָוָר דַּעֲמָכָבָעָן
אַזְּוִי בְּצָאָהָלְעָן דַּעֲמָדַּאְלָרְחִיבְּסָטְן גַּעֲמָכָט גַּעֲוָעָרְעָן
מִינָּג. אַזְּוִי אֵין ווּקְסָעָל אַדְעָר אַפְּמָאָד אֵין גַּעֲשָׁר
אֵין מַעְן בְּאַרְגָּמָן לְמַשְׁלִיחָן דַּאֲלָאָלְעָן אֵין מַעְן אֵין
מִתְּחַת אֵין, אֵין ווּקְסָעָל אַדְעָר אַפְּמָאָד אֵין גַּעֲשָׁר
אַזְּוִי בְּרַעֲנָגָן דַּעֲמָכָבָעָן נַיְלָטִיג. בְּצָאָהָלְעָן פְּאָרָן חָובָן.
(אַחֲתִייל פּוֹן העכטמען נַשְׁתָּאַת
1. פְּרַילְעָן אַזְּוִי בְּצָאָהָלְעָן חָובָתָן גַּרְתָּן נַאֲלְדוּשָׁטָם,

**שאכערס וועלצען מוזען פיהרען ריגיסטער-ביבער
בעשלום אויף צו אמענפאחר פאי די אינדוסטראיע-אומטען**

די זואר איז אונטראלאןן קילונטלער פעראוין מארטסקא 15, ארימגערדט געווארען די פראנגע אונלענאלען האנדען, אונלענאלע אינדוסטרייז אונטראלאןן מאקטם. גאנז די בעשלאסען, וואס זעיגען אונגעומען גען מלאכיה. קאנט פראגען ריזהדען שטארס און דעם יודע רערען אויפן עצמצען צו האמענאנפער איז פושען פון בעזיחאנגען מוט דז שבייע-מאקט און אינדוסטרי אינדוסטראילטען ביי די זעלקסטערוואטונגונגן. אונטראלאןן אוין פווייזן איז אונק אקמייטען שיין פונדרני. איז דעם צואטמאפערת האטען אועד אנטרילען דעם געווארען און די „ארבייט“ נוית זעהד פיבער- פאטטען און דעריבער איז די בראנץ און האטט. דריישער אומט און דאס האנדערלעס אונטראלאןן געווארען דער פטרואלהונג פון צענבען געווארען איז בערטאכט געווארען די פראנגע ווען קלינוחנעלער פעראיין, פאמרטסקא 15, ווען קלינוחנעלער פעראיין, פאמרטסקא 15, ווען האנדעלן מיט אלטוזאגן: ידרער אוינער מז בע- וועט זיך בעמיאן, או עס אול גלית בעשוויט זיווישען אונדערן איז אויך אונילרלבע קאנטהדען, די שטאטם פראגען געווארען איז אונילרלבע קאנטהדען, די שטאטם רונאלאטונגגען זונען אויפנעפארשט געווארען צו עד האט בערטאכט און גושטער פשאקויפט, דעם חער. סלייחנעלער.

שטריה פוז דאמען-שניעידער-כאלוף ניקעם

ווארשאטור אפיק'עלע בעז		ד צויזען:
ענפוני		טיגאנט
10.10	-	-
159	-	-
9	-	-
גונש.	94	יעירק (קאבעל)
וועיג און	29	וועיג און יידראך
אפיק'עלע פראצנטוניאן פאגט		
	-	וואנק פאָקסקי
	-	פראץ. איננו עסטיציע א. פרעםירטע
	-	יל.
	-	דאָראָבְּקַע
	-	"טַבְּאֵלִיְזֶהָזִיף
	-	"וָאַרְשָׁאָזֶעֶר

אוֹיָפֶן דְּשֵׁר זָזָאָד

**אָרוֹנוֹס הִשְׁאַלְתָּה וַיֵּשֶׁ
אִיעֲרָע אַנְשָׁעָרָע ?**

דער שטראָס - רעפּטראָט בֵּין אַינְדּוֹסְטְּרָה - אַמְּטָן
סּוֹן דָּעַר שְׁדַׁשְׁטָר אַינְסְמָנָן - בָּי דָּעַר שְׁטָטְרָפְּבָּעָר
וְאַלְטוֹנוֹג אָזְן לְעַצְמָנָס פְּעוֹזָהָרָעָן שְׁמָאָרָק טָנְצָג.
יעַרְעַן טָאג אַפְּלָעָן נִיעַ שְׁמָדָאָפְּעָן אֲוֹזָהָאָנָּדָר
וְעוֹלְסָעָר פָּאָר פְּעַרְשְׂידָעָן אַיְבָּעָרְשְׂוִוְתְּבָעָן, וְוִי
לְמַשְׁלֵךְ, פָּאָר נִישְׁתְּבָּעָצָעָן קִין הַחַנְהָרוּשְׂדָעָר פָּאָר
טָמָעָן, פָּאָר נִישְׁתְּלָאָה הַאלְטָהָן לְעַרְזְיָונְגָלָעָר, פָּאָר
נִישְׁתְּמָעָלְדָעָן וְעַגְעָן אַיְבָּעְרָצְיהָעָן אַזְּוָאָרְשָׁמָעָן,
פָּאָר נִישְׁתְּבָּעָצָעָן קִין אַגְּנָצְעָסְיָעָם אַוְיָפְּן לְאַפְּלָעָן
אָזְן אָזְן, וְוִי.
דָּעַר אַיְדּוּסְטְּרִיאָכָט בְּעַקְוּמָט דָּאָס מַאְמָעָרְיָאָל

בון ר' לומדרץ עיינאמיטען, וועלכע זענען מאנד ציעינטראט טווערטערן בי' וער האנדווערטקאמער און וועלכע זענען, צ' מיר זענען מסביס אוויה זוי צ' נישטן, מאונין טעטיג איזוון ענברית פון דער נאצער שטאטן.
וועט קומענדייג אפער דערויך פשאנטאלעגען
זי יודיש האנדווערטער אינגענאנע זויער אינטער
דיאזעפען: מ/דארך נאר האבען אביסעל גוטען ווילען
און הוועט פאר דו אינטער גאנטערעטען, אונ מאזאל
וישט הארוועטען שומענדייג האנטערליכטן דרי נשבאדור פון
עלדרשטאדט און נישט ערעלען דערבעהט סט אפלו
זום שליטען זי' ואזרישטאטטען, ערשות דעםאלט קומין
ער קאנצער אוון מהויבט און צו לאבען און
גאנטערוונערן און נישט אינטאל האט שוין געד
האנבען, צ' יעה אינטערוונז און שוון דעםאלט
טומען צו שפט.

אוון דיא. מעתינקיוט פון אנד דומסטראודאמט בונגע
ש' שטרארפטען אוון דאד נאדר אונ' אונחוווב פון דעם, וואם
זערת אנטס פראארויזטונגערטען.

את בראשנו ענו מיר אין הוינטיגען חומזר א יידיעת.
את האיפן צוואמאן באחד פון די אינדרוסטראַד אַטמאָטער.
אַטלאַסער איז שידט נישט לאָג אַטטענטַלְטַמְעַן געווארָאַ
ען איז פּוֹרְזָעָן איז בעישַׁטְאַפְּעַן פּוֹעַזְאַטְעַן צוּ שַׁאַ
ען בִּי די אַינְדָּסְטְּרָאַזְעָטְמָעַן קָאַמְּפְּעַטְעַן, וּוּנְלָבְּעַן
אַזְעַן זֶד פֿאַנְּרַעְמָעַן מִיטְן קָאַמְּפְּטַעַן דְּשֵׁר אַתְּנָהָרָ
סְּמָאַד קָאַנְּקָהָרָעַן, אַהֲנָלְעַטְאַלְעַ מְלָאָכָה אָזְן אַתְּנָהָרָ
אַלְעַן הָאנְדָּרָעַן אָזְן אַינְדָּסְטְּרָאַזְעָן.
וְאָזְם מְקַעְן אַלְיַז אַרְוָגְּטַרְצִיהָעַן אַתְּנָטְעַר דָּעַר
אַטְשָׁפְּאָרְדוֹן אַוְתְּהָרְלוּבָעַן קָאַנְּגָהָעָזָן, אַתְּנָלְטָאַלְעַ
לָאָכָה, הָאנְדָּרָעַן אָזְן אַינְדָּסְטְּרָאַזְעָן, דָּאַס סָעַן זֶד יַעַ
שר אַפְּרַשְׁטַעַן), פָּאַר דַּי זֶד יַהְיַע הָאנְדָּזְעָלְשָׁר אָזְן
שָׁאַבְעַר אַוְיךְ נִישְׁטַקְעַן אַרְזְמַעְטָמָן, אָז זַי זַלְעַן
עַטְמָעַן אַזְעַן אַלְדָּגָהָנָן די גּוֹטִינְגָּעָן פְּאַפְּרִיעָן אָזְן דָּאַזְעָן
מַעְטָמָעָן, אָז זַי זַלְעַן נִישְׁטַקְעַן אַדְגָּנְטָעַטְאַלְעַן אָזְן
לְעַד דָּעַם בְּעַנְרָוָה נְוַשְׁטָהָרְלוּבָעַן קָאַנְּקָהָרָעַן אַדְשָׁ
שְׁמָטַע לְעַטְאַלְעַן מְלָאָכָה אָזְן הָאנְדָּרָעַן.
די לְעַטְאַלְעַן צִירְקָוְלָאַרְעַן פָּוּן הָאנְדָּרָעַן אָזְן אַינְ
סְּפָטְסְּרָאַזְעָן - מִינְיָנְטָעַדְיוֹם בְּגַעַת הָאנְדָּזְעָלְשָׁר עַלְגָּוִים
אַכְּבָט פּוֹל לְיַיְכְּמָעָר דָּאַס אַפְּנָעַבְעַן עַשְׂאָמָלָמָס אָזְן
וְהָאנְדָּרָעַס דָּאַס בְּעַקְמָוּן רַעַכְתָּ אַוְיָז בְּיַלְדָּעָן לְעַרְנָ
גּוֹלְשָׁן, סְחָאָט זֶד נַעֲשָׂעַט דּוֹמְטָעָן, אָז די דָּאַזְעָט
רַקְאַלְעָרָעָן וּזְלָעַן בְּיוֹן סּוֹף אַוְיָטָעָט זַוְּתָּן וּוּרְעָן
זֶד די יַהְיַע הָאנְדָּזְעָלְשָׁר, סְחָאָט זֶד נַעֲדָוָט,
די הָאנְדָּזְעָלְשָׁר אַהֲרָגָנְגָאַזְעָטָס וּזְלָעַן שְׁמִירָן
יַפְּרַעְעָז וּזְאָךְ, אָז די חַאוֹגְיָעָן צִירְקָוְלָאַרְעַן זַלְעַן
יַסְּטָעַט זַוְּתָּן וּוּרְעָן דָּוֹדָק די יַהְיַע הָאנְדָּזְעָלְשָׁר,
וְעַז זַלְעַן נִישְׁטַקְעַן אַונְמָעָה גְּזָעָן אַוְרָפְּעָן די אַיְצָ
גְּעַז קָאַנְמָרָאַלְעַס פָּוּן די לְסָטְדָּאַצְיָע - קָאַמְּסִיסָּעָן, די
די אַפְּטָעַ שְׁטָרָאַפְּעַן פָּוּן די אַינְדָּסְטְּרָאַזְעָטָעָן,
וְאָזְזָע עַמְּבָשְׁר טִישָׁן די הָאנְדָּזְעָלְשָׁר אַתְּנָאַזְעָן
אַצְעָיָעָס מְחַכְּעָן אַיְצָט טִיטָּהָעָם זַוְּשָׁדָאַרְלוּבָע,
שְׁמַת גָּאָר די טּוֹשָׁר רְזָהָעָן זֶד אַוְיָס פָּוּן זַוְּעָז
די אַרְבָּיָטָן אַזְעַן סְמָדְחוּרְפָּעָן אַסְגָּעָזָה, נָאָר
פְּוּלָן די לְאַקְאַלְעַן פָּוּן די פְּשָׁרָגְיָעָן הָאַבָּאָן אַוְהָ
פְּשָׁ

דאס בערעכטיגט אפער נאך נוישט יעדען בע-
נעהן חביבווערטער ערער צו פערנאלכלעיסיגען זיערע
יגענען אויגטערעטצען, נוישט אטהייטען, אן זוי זאָ-
זין איז אַחֲרַנְגָּמִינְט דעם באָרגָן פֿאָפִידָעָן, וועל-
ענען אַנְגָּשָׁוֹאָרְפָּעָן טַעַזְאָדָעָן פֿאָר יעדען האנד-
סְּקָרֶר.
איין זאָךְ האָבְּפָעָן יַא בְּשֻׁוּזְיָעָן דֵּי לְוַסְטָדָאָצְיָע
אַסְּמִיכִים, סְּזִוְיָוִת זָד אָרוֹם, אַז צְוַיְשָׁעָן דֵּי בָּעָ-
טָרָאָפָעָן פֿאָל אַהֲנָלָגָטָעָן פֿוֹהָרָעָן אַ וְאַוְרָשָׁטָטָט
פְּנִימָט זָד אַנְדָּר נְדוּשָׁהָר פְּרָאָצָעָט אָרוֹן אַפְּשָׁר
טוֹהָר זָוִי אַ הָעָלָפָט נְיִשְׂטָדְיָהָעָשׁ בְּעַלְיָמָלָאָכָה.
שְׁמַעְלָקָט זָד אָרוֹם, אַז אַזְּקָדְיָהָעָשׁ בְּעַלְיָמָלָאָכָה.
אַבָּכָתָה האָבְּפָעָן נוישט שְׁמָאָרָק נְשָׁהָלָלָטָעָן פּוֹן דֵּי
נוּוֹוָתָה אָרוֹן נְדוֹלוֹתָה, וּוּלְכָעָסְפָּרְחָנָנָט דֵּי הָאָכָד-
סְּקָרֶר - קָאָמָעָרָעָן פֿאָר דָּשָׁן מְלָאָכָה.
זו עַכְלָרָעָן נְעַמָּט אַפְּעָר דְּשָׁרוֹיָל נְיִשְׁטָ, דָּשָׁ-
עָן 00 אַסְּהָוָעָרָקָר אָרוֹן בְּעַאוֹזָהָנָמָן זָד צְוַצְּפָאָטָעָן זוּ
לְעַפְּרָאָהָרָגָגָנָעָן אָרוֹן צְוַרְקָלָאָדָעָן, אַוְיָבָעָר וּלְ
תְּהִיבָּה אָרוֹן נְאַרְמָטָל פֿוֹהָרָעָן זָיִן סְלָאָכָה אָרוֹן פְּשָׁדָיָ-
יָן אַוְיָפָרְפָּנָהָט.
מוֹר פְּרָנָנָעָן דֵּי זְוִירָעָה האַנְדָּוּעָרָקָשָׁה, פֿאָרוֹוָאָס
איָן טַאָוָהָר נְיִשְׁטָה אַוְיָשָׁעָן אַוְיָטָעָן אַוְיָמָעָרָעָן ?

